

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL D. L. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. liepos 20 d. Nr. 242-278
Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. L. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašo išnagrinėti ginčą, kilusį tarp jos ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju.

N u s t a t y t a:

2015 m. sausio 7 d. tarp draudiko ir „Swedbank“, AB, Gyventojų turto draudimo taisyklių sąlygų (toliau – Sąlygos) pagrindu sudaryta gyventojų turto draudimo sutartis (toliau – Sutartis), pagal kurią pareiškėja yra apdraustoji. Sutartimi apdraustas pareiškėjai priklausantis butas, esantis adresu: (*duomenys neskelbtini*) (toliau – butas).

2015 m. gegužės 13 d. draudikas buvo informuotas apie įvykį, kurio metu butas nukentėjo į patalpas įsibrovus pašaliniais asmenimis: pavogtas šildymo katilas su prijungimo priedais, cirkuliacinis siurblys, lauko lempos, elektros jungikliai. 2015 m. gegužės 14 d. atliktos sugadinto (apvogto) turto apžiūros metu nustatyta, kad apdraustame bute negyvenama, vykdomi statybos (apdailos) darbai.

2015 m. gegužės 27 d. raštu Nr. TUK11163/SPCI-SK-647 draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą įvykį, kurio metu nukentėjo butas, pripažinti nedraudžiamuoju ir tuo pagrindu atsisakyti mokėti draudimo išmoką.

Pareiškėja nesutinka su draudiko sprendimu. Kreipimesi Lietuvos bankui pareiškėja nurodo, kad draudikas be kitų ekspertų ir be pareiškėjos rašytinio patvirtinimo, kad butas nenaudojamas pagal paskirtį, pripažino jį netinkamu naudoti, nors, pareiškėjos teigimu, statinio, kuriame yra butas, statybos yra baigtos ir jis naudojamas pagal paskirtį. Šią aplinkybę, pareiškėjos nuomone, patvirtina sudaryta gamtinių dujų tiekimo sutartis. Pareiškėja teigia, kad pagal Sutarties sąlygas butas buvo apdraustas nuo neteisėtos trečiųjų asmenų veiklos ir Sutartyje (ją sudarančiuose dokumentuose) nėra jokių papildomų sąlygų, dėl kurių draudimo apsauga nagrinėjamu atveju butui neturėtų būti taikoma. Pareiškėja nurodo, kad didžiausių nuostolių patyrė dėl sumontuoto ir prijungto dujinio katilo, kuriam taip pat turi galioti draudimo apsauga, vagystės. Kreipimusi pareiškėja prašo įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl vagystės patirtus nuostolius.

Draudikas nesutinka su pareiškėjos reikalavimu ir atsiliepiame Lietuvos bankui nurodo, kad apdraustą butą apžiūrėjo ir vertino kvalifikuoti specialistai (UAB „SMART CLAIMS“, įrašyta į išorės turto ir verslo vertinimo veikla turinčių teisę verstis asmenų sąrašą), o ne pats draudikas. Šį faktą patvirtino ir pareiškėjos sutuoktinis, pasirašydamas turto apžiūrėjimo akte. Be to, nustatytas aplinkybes, draudiko teigimu, patvirtina ir turto apžiūros metu fotonuotraukose užfiksuota faktinė turto būklė, o iš policijos gautoje pažymoje nurodoma, kad vagystė įvyko į statomo buto patalpas patekus išlaužus plastikinio lango rėmą. Draudiko teigimu, tai, kad namas, kuriame yra butas, įvykio metu nebuvo baigtas statyti, patvirtina VĮ Registrų centro išrašas apie 66 proc. namo statybos darbų baigtumą, be to, prieš pat įvykį (2015 m. balandžio 9 d.) „Swedbank“, AB, prašymu atlikus papildomą gyvenamojo sublokuoto namo apžiūrą, nustatytas 80 proc. jo baigtumas, o pranešime apie turto draudimo žalą taip pat buvo nurodyta, kad apvogtas įrenginėjamas butas.

Draudikas atkreipia dėmesį, kad pagal Sutartį buvo apdraustas tik butas. Kadangi dalis iš buto pavogtų daiktų (paruoštų montavimui) nėra jo dalis (vadovaujantis Sąlygų nuostatomis, draudžiami tik su statiniu neatskiriamai sumontuoti įrenginiai ir statinio elementai), draudimo apsauga jiems negalioja ir draudimo išmoka pagal Sąlygų nuostatas negali būti mokama, net jei pats įvykis būtų pripažintas draudžiamuoju. Draudikas nurodo, kad aplinkybė, jog jis konstatavo, kad namas, kuriame yra pareiškėjos butas, yra nebaigtas statyti, nereiškia, kad draudikas jį pripažino netinkamu naudoti. Draudikas teigia pripažinęs, kad namas yra nebaigtas statyti, todėl atlyginant žalą taikomos Sutartyje numatytos sąlygos. Draudiko nuomone, pareiškėjos teiginys, kad statinio statybos yra baigtos ir jis naudojamas pagal paskirtį, prieštarauja pareiškėjos pranešime apie įvykį pateiktai informacijai, taip pat įvykio tyrimą vykdžiusio policijos komisariato atsakymui bei prieš ir po įvykio atliktų faktinių apžiūrų metu surinktą informacijai – tam, kad įvykio metu butas nebuvo užbaigtas ir neatitiko gyvenamosioms patalpoms būtinų reikalavimų. Draudikas atkreipia dėmesį, kad apdraustam turtui įvykio metu galiojo tik nebaigtam statyti statiniui ir juose esantiems daiktams numatyta draudimo apsauga, nurodyta Sąlygų 21 punkte: t. y. kad nebaigti statyti statiniai yra draudžiami tik nuo žalos, kilusios dėl ugnies ir gamtinių jėgų. Atsiliepimu draudikas prašo atmesti pareiškėjos reikalavimą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus šalių pateiktų dokumentų turinį ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju. Ginčo šalys nesutaria dėl Sutartimi suteiktos draudimo apsaugos apimties ir įvykio (vagystės iš pareiškėjos buto) atitikties Sąlygose įtvirtintam draudžiamąjo įvykio apibrėžimui.

Vertinant pareiškėjos draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo pagrįstumą, visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip yra nurodęs kasacinio teismas savo praktikoje, draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga, tačiau ji nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka, ir atvejus, kada draudikas yra atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijimo aptartose individualiose sąlygose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-257/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 2 straipsnio 11 dalimi, „Draudimo apsauga – draudiko įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui.“ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.987 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo išmokos mokėjimas yra pagrindinė draudiko pareiga, kuri

vykdoma įvykus draudžiamajam įvykiui. Vadinasi, tik nustačius, jog yra įvykęs teisiškai reikšmingas faktas – draudžiamasis įvykis, kyla draudiko pareiga mokėti draudimo išmoką.

Draudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką (Draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 punktą). Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitarusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Kaip yra nurodęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. birželio 26 d. nutartyje, priimtoje išnagrinėjus civilinę bylą Nr. 3K-3-316/2013, nedraudžiamieji įvykiai pašalina draudiko pareigą mokėti draudimo išmoką *ab initio*.

Pareiškėjos ir draudiko Sutartis buvo sudaryta pagal Sąlygas, kurios yra neatskiriama šios draudimo sutarties dalis. Sutartis, kaip turto draudimo sutartis, yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas, tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos, konkretizuotos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008), kad draudėjui sudarant draudimo sutartį nekiltų abejonių dėl sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties. Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos plečiamai, priešingu atveju būtų nepagrįstai išplečiami draudiko sudarant sutartį prisiimti įsipareigojimai. Tai reiškia, kad draudimo sutartį sudarančiose taisyklėse turi būti nurodomi požymiai, kuriems esant įvykis gali būti pripažintas draudžiamuoju. Kaip minėta pirmiau, pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tuomet, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, nagrinėdamas civilinę bylą Nr. 3K-3-268/2004¹, konstatavo, kad tais atvejais, kai draudimo sutartyje (draudimo taisyklėse) apibūdinamas, tiksliai detalizuojamas draudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, sprendžiant, ar konkretus įvykis yra draudžiamasis, vertinama pagal draudimo rūšies taisyklėse nustatytus individualius įvykio požymius.

Taigi, nagrinėjant šalių ginčą ir siekiant įvertinti draudiko sprendimo pripažinti įvykį (vagystę iš pareiškėjos buto) nedraudžiamuoju pagrįstumą, reikia nustatyti, ar šis įvykis iš tiesų neatitinka draudžiamąjį įvykio apibrėžimo, įtvirtinto Sąlygose.

Draudikas savo sprendimą nemokėti draudimo išmokos grindžia tuo, kad namas, kuriame yra pareiškėjos butas, įvykio metu nebuvo baigtas statyti, ir vadovaujasi Sąlygų 21 punktu, pagal kurį nebaigtam statiniui ir jame esantiems daiktams galioja draudimo apsauga tik nuo ugnies ir gamtinių jėgų rizikų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 5 punktu, nebaigtas statinys – tai statinys, kurio statybos darbai, nustatyti statinio projekte ir teisės aktuose, yra neužbaigti, o pagal minėto straipsnio 15 punktą, statybos darbai – tai visi darbai, atliekami statant arba griauinant statinį (žemės kasimo, mūrijimo, betonavimo, montavimo, pamatų ir stogų įrengimo, stalių, apdailos, įrenginių paleidimo ir derinimo). Teiginiui, kad namas nėra baigtas statyti, patvirtinti draudikas pateikė turto apžiūros aktą, kuriame nurodyta, kad apvogtas įrenginėjamas butas, ir kurį pasirašė apžiūroje dalyvavęs pareiškėjos sutuoktinis, turto apžiūros metu darytas

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-268/2004.

nuotraukas, iš kurių matyti, kad įvykio metu namo (buto) statybos darbai, tarp jų ir įrengimo darbai, nebuvo baigti, VĮ Registrų centro išrašą apie 66 proc. namo statybos darbų baigtumą, prieš pat įvykį (2015 m. balandžio 9 d.) „Swedbank“, AB, prašymu atliktos papildomos gyvenamojo sublokuoto namo apžiūros aktą, kuriame nurodyta, kad namo baigtumas yra 80 proc. ir kad vyksta statybos darbai, ir pranešimą apie turto draudimo žalą, kuriame taip pat buvo nurodyta, kad apvogtas įrenginėjamas butas.

Pareiškėja kreipimesi nurodo, kad draudikas, negavęs pareiškėjos raštiško patvirtinimo ir nedalyvaujant kitiems ekspertams, pripažino namą netinkamu naudoti, nors namo statybos, pareiškėjos teigimu, yra baigtos ir jis naudojamas pagal paskirtį. Pažymėtina, kad, kaip nurodė draudikas atsiliepime Lietuvos bankui, jis konstatavo ne tai, kad namas yra netinkamas naudoti, o aplinkybę, kad namas, kuriame yra pareiškėjos butas, yra nebaigtas statyti. Atsižvelgdamas į tai ir vadovaudamasis Sąlygomis draudikas atsisakė mokėti draudimo išmoką. Nagrinėjamų aplinkybių kontekste įvertintina ir tai, kad apvogto buto apžiūrą atliko ir žalą vertino ne pats draudikas, o jo pasirinktas atstovas – turto vertinimo paslaugas teikianti UAB „SMART CLAIMS“.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėja nepateikė savo teiginius, kad namas, kuriame yra butas, yra baigtas statyti ir yra naudojamas pagal paskirtį, pagrindžiančių ir kartu draudiko surinktus ir pirmiau minėtus įrodymus (t. y. kad namo statybos įvykio metu nebuvo baigtos) paneigiančių įrodymų. Pareiškėjos teiginys, kad statinio baigtumo ir buto naudojimo pagal paskirtį aplinkybę patvirtina gamtinių dujų tiekimo sutarties sudarymo faktas, vertintinas kritiškai: gamtinių dujų tiekimo sutarties sudarymo aplinkybė savaime neįrodo, kad statinio statybos yra baigtos, nes teisės aktuose nėra nustatyta, kad statinio baigtumas yra būtina prielaida gamtinių dujų tiekimo sutarčiai sudaryti². Minėtos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjos teiginiai prieštarauja draudiko pateiktiems ir ginčo nagrinėjimo medžiagoje esantiems įrodymams. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis ginčo nagrinėjimo medžiagoje esančių įrodymų visuma, darytina išvada, kad šiuo atveju draudikas pagrįstai konstatavo, kad namo statybos įvykio metu nebuvo baigtos.

Draudimo įstatymo 96 straipsnio 7 dalis įpareigoja draudiką įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Vadovaujantis Draudimo įstatymo 96 straipsnio 3 dalies 2 punktu, draudikas neturi teisės atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas nagrinėjamo ginčo atveju tinkamai pagrindė atsisakymą mokėti draudimo išmoką.

Papildomai pažymėtina tai, kad, kaip jau buvo konstatuota pirmiau, pareiga draudikui mokėti draudimo išmoką atsiranda tik tuomet, kai yra nustatytas draudžiamojo įvykio faktas, o aplinkybės neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad pagrindas draudimo išmokai sumokėti yra faktas, patvirtinantis draudžiamojo įvykio buvimą, o visos kitos atsirandančios aplinkybės, neatitinkančios draudžiamojo įvykio požymių, taip pat sutartyje iš anksto išvardyti nedraudžiamieji įvykiai nėra pagrindas draudimo išmokai sumokėti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. kovo 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-213/2006).

Kaip jau buvo minėta pirmiau, pagal Sąlygų nuostatas nebaigtam statiniui ir jame esantiems daiktams galioja draudimo apsauga tik nuo ugnies ir gamtinių jėgų rizikos. Kadangi ginčo nagrinėjimo metu nustatyta ir šalių neginčijama, kad žala pareiškėjos butui šiuo atveju atsirado ne dėl ugnies ir gamtinių jėgų rizikos, o dėl neteisėtų trečiųjų asmenų veiksmų (vagystės), darytina išvada, kad draudiko sprendimas atsisakyti mokėti draudimo išmoką, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju, yra pagrįstas ir teisėtas, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl vagystės patirtus nuostolius, atmestinas kaip nepagrįstas.

² 2014 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-248 patvirtintos Gamtinių dujų tiekimo ir vartojimo taisyklės.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, **n u s p r e n d ž i u:**

Atmesti pareiškėjos D. L. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas